

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania P. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 listopada 2016 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
zażaleniowego Sądowi Apelacyjnemu.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że od 1 października 2013 r. ubezpieczony P. K. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Od decyzji tej odwołanie wniósł ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę i uznanie, że od dnia podjęcia pracy w Słowacji podlega tamtejszemu ustawodawstwu, względnie o uchylenie decyzji i skierowanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z 10 kwietnia 2015 r. oddalił odwołanie. Ustalił, że ubezpieczony od 1 października 2013 r. prowadzi działalność

gospodarczą i z tego tytułu jest objęty ubezpieczeniami społecznymi. Tego samego dnia zawarł umowę o pracę z W. s.r.o. na warunkach: wymiar czasu pracy – jeden dzień w miesiącu, 10 godzin; wynagrodzenie 40 euro. Przedmiotem umowy była promocja, roznoszenie ulotek i promowanie języka angielskiego poprzez nagrania. W dniu 5 listopada 2013 r. ubezpieczony zwrócił się z wnioskiem o wydanie interpretacji w sprawie określenia ustawodawstwa właściwego w zakresie zabezpieczenia społecznego dla osoby wykonującej pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z 30 listopada 2013 r. wskazał, że w zakresie ubezpieczeń społecznych wnioskodawca będzie podlegał ustawodawstwu państwa członkowskiego na terytorium, którego będzie wykonywana praca za wynagrodzeniem, tj. ustawodawstwu słowackiemu. Sąd ustalił, że 25 listopada 2013 r. ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego z zakresu ubezpieczeń społecznych, ze względu na zatrudnienie od 1 października 2013 r. u słowackiego pracodawcy W. s.r.o. Pismem z 16 grudnia 2013 r. organ rentowy wezwał ubezpieczonego do udzielania dodatkowych informacji. Pełnomocnik ubezpieczonego, pismem z 20 grudnia 2013 r., wniosła o bezzwłoczne ustalenia właściwego ustawodawstwa wskazując, że według jej oceny właściwym dla ubezpieczonego jest ustawodawstwo słowackie, ponieważ tam wykonuje pracę najemną, która nie jest pracą marginalną. Ubezpieczony pismem z 31 stycznia 2014 r. wniósł o wydanie decyzji określającej właściwe ustawodawstwo w związku z zatrudnieniem u słowackiego pracodawcy. Organ rentowy pismem z 11 lutego 2014 r. poinformował ubezpieczonego, iż w związku z przekazaniem wstępnego ustalenia ustawodawstwa z zakresu ubezpieczeń do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, decyzja zostanie wydana po upływie terminu do wniesienia sprzeciwu przez instytucję słowacką. Organ rentowy decyzją z 14 maja 2014 r. ustalił, że ubezpieczony od 1 października 2013 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził, że praca wnioskodawcy na rzecz pracodawcy słowackiego miała charakter marginalny. Ponadto, że brak jest jakiegokolwiek ekonomicznego uzasadnienia podjęcia pracy w Słowacji, uwzględniając jej marginalny charakter, wysokość wynagrodzenia, koszty dojazdów

oraz koszty wyżywienia. Dodatkowo, że marginalny charakter pracy wynika z jej specyfiki – roznoszenie ulotek i promowanie języka angielskiego – w sytuacji gdy w Polsce ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Szkoła S.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył ubezpieczony, zarzucając naruszenie art. 233 k.p.c. oraz art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji zabezpieczenia społecznego.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 5 kwietnia 2016 r. uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i sprawę przekazał organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu istota sporu nie dotyczyła aspektu definiowania pracy o charakterze marginalnym w relacji do definicji znacznej części pracy, a ustalenia tymczasowo mającego zastosowanie od 1 października 2013 r. ustawodawstwa właściwego w związku z prowadzoną przez skarżącego działalnością na własny rachunek w kraju i pracą najemną wykonywaną w Słowacji. Sąd ustalił, że 25 listopada 2013 r. skarżący wystąpił do organu rentowego o ustalenie właściwego ustawodawstwa, wskazując, że od 1 października 2013 r. jest zatrudniony w firmie W. s.r.o., przekładając umowę o pracę zawartą ze słowackim pracodawcą, rejestrując list FO oraz decyzję organu rentowego w L. z 13 listopada 2013 r. uznającą za prawidłowe stanowisko przedsiębiorcy, że od 1 października 2013 r., prowadząc działalność pozarolniczą oraz pracę najemną u słowackiego pracodawcy, właściwym jest ustawodawstwo słowackie. Organ rentowy pismem z 16 grudnia 2013 r. wezwał wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień oraz dokumentów na okoliczność ustalenia charakteru pracy wykonywanej w Słowacji, otrzymywanego wynagrodzenia oraz poniesionych kosztów podjętej pracy. Na skutek odmowy udzielenia wyjaśnień przez wnioskodawcę, uzasadnionej brakiem uprawnień organu rentowego do oceny tytułu zabezpieczenia społecznego w kraju świadczenia pracy, organ rentowy poinformował wnioskodawcę pismem z 23 stycznia 2014 r. o rozstrzygnięciu. Pismem z 27 stycznia 2014 r. organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o tymczasowym ustaleniu ustawodawstwa polskiego jako właściwego. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa, po otrzymaniu pisma 3 lutego 2014 r., nie wniosła zastrzeżeń do tak określonego ustawodawstwa właściwego. Organ rentowy w piśmie z 12 marca 2014 r. wyjaśnił

wnioskodawcy, że podpisanie umowy o pracę bez potwierdzenia żądanymi od wnioskodawcy dowodami, że praca faktycznie była wykonywana, nie zmienia stanowiska organu rentowego. Organ rentowy w piśmie z 12 marca 2014 r. wyjaśnił wnioskodawcy, że podpisanie umowy o pracę bez potwierdzenia żądanymi od wnioskodawcy dowodami, że faktycznie była wykonywana, nie zmienia stanowiska organu rentowego, pomimo powoływania się na wydany w jednostkowej sprawie, niewiążący organu rentowego, wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12. Uwzględniając powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny stwierdził, że wydanie zaskarżonej decyzji w sytuacji, gdy wnioskodawca przedstawił dowód zawarcia umowy ze słowackim pracodawcą oraz potwierdzenie zgłoszenia z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych na okoliczność wykonywania pracy na rzecz słowackiego pracodawcy, jest przedwczesne. Zdaniem Sądu, w oparciu o przedłożoną dokumentację, organ rentowy winien w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 ustalić, jako mające tymczasowo zastosowanie, ustawodawstwo słowackie. Dalej wskazał, że w zawiadomieniu słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o ustaleniu tymczasowo mającego zastosowanie ustawodawstwa polskiego jako właściwego, organ rentowy poza wskazaniem danych osobowych wnioskodawcy i miejsca jego zamieszkania, nie przedstawił dowodów mających potwierdzać zatrudnienie w Słowacji. Z tego względu Socialna Poistovna, nie dysponując istotnymi danymi do zajęcia przez nią stanowiska, w ogóle nie weryfikowała zasadności tak ustalonego ustawodawstwa właściwego, a tym bardziej nie była zainteresowana wnoszeniem zarzutów do tego ustalenia. W ocenie Sądu, z analizy akt organu rentowego nie wynika, aby instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy zwróciła się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o podanie, czy przedmiotowa umowa w świetle ustawodawstwa słowackiego stanowi tytuł ubezpieczenia społecznego. Zdaniem Sądu, brak zbadania, czy skarżącemu przysługuje status ubezpieczonego na gruncie przepisów państwa członkowskiego, na terenie którego praca była wykonywana przemawia za uznaniem braku podstaw do zastosowania przez organ rentowy art. 16 ust. 4 rozporządzenia 987/2009. Sąd wskazał, że koniecznym jest ponowne podjęcie kontaktu z właściwą instytucją państwa słowackiego, oraz, że organ rentowy nie jest władny dokonać jakiejkolwiek oceny umowy o pracę łączącej apelującego ze

słowackim przedsiębiorcą, w szczególności kwestii marginalnego charakteru przedmiotowej umowy. Sąd powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, argumentując, że przeprowadzenie takiej oceny przez instytucję państwa, w którym znajduje się miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej, jak i sąd krajowy, jest kwestionowane w orzecznictwie sądowym. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zaskarżona decyzja została wydana przedwcześnie, bez przeprowadzenia wymaganej procedury. Ponadto, wskazał, że skoro z listu rejestracyjnego przedłożonego przez skarżącego wynika, że słowacka instytucja ubezpieczeń społecznych nadała wnioskodawcy numer ubezpieczenia, to polska instytucja ubezpieczeniowa (uwzględniając wyrok SN z 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12) nie mogła tej okoliczności zignorować. Istnienie tytułu ubezpieczenia społecznego za granicą wyklucza dokonywanie ustaleń przeciwko dowodowi ubezpieczenia społecznego w innym państwie (orzeczenia SN: uchwała z 18 marca 2010 r., II UZP 2/10, wyrok z 6 września 2011 r., I UK 84/11 oraz 23 listopada 2012 r., II UK 103/12). W razie natomiast pojawienia się wątpliwości co do jasności dokumentu lub dokładności przedstawienia okoliczności, na których opierają się informacje zawarte w tym dokumencie, instytucja państwa członkowskiego, która otrzymuje dokument, ma zwrócić się do instytucji, która ten dokument wydała o niezbędne wyjaśnienia lub wycofanie tego dokumentu. Sąd Apelacyjny uchylając wyrok, wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy organ rentowy, w ramach współpracy ze słowacką instytucją ubezpieczeniową, wyjaśni, czy wnioskodawca, składając wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczenia społecznego, podlegał od 1 października 2013 r. systemowi ubezpieczenia społecznego na terenie państwa świadczenia pracy najemnej.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył organ rentowy w całości. Zarzucono naruszenie art. 386 § 4 i art. 477^{14a} k.p.c. przez brak orzeczenia co do istoty sprawy w sytuacji, gdy zebrany materiał dowodowy pozwalał na ustalenie stanu faktycznego sprawy i nie wymagał przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W uzasadnieniu podniesiono, że w tej sprawie nie wystąpiła konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Wskazał na art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009, zgodnie z którym praca o charakterze marginalnym nie powinna być brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie

ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia 883/2004 oraz art. 16 rozporządzenia 987/2009. Organ rentowy podkreślił, że poza sporem pozostaje stwierdzenie, że organ rentowy nie jest władny dokonać jakiegokolwiek oceny umowy o pracę łączącej apelującego ze słowackim przedsiębiorcą. Niemniej, organ rentowy może ocenić, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego ma charakter marginalny w stosunku do wykonywanej przez niego działalności gospodarczej, albowiem taka ocena nie wkracza w kompetencję słowackiej instytucji właściwej i jest niezbędna w celu zastosowania art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. W tej sprawie organ rentowy dokonał takiej oceny, a następnie ustalił tymczasowo ustawodawstwo polskie jako właściwe i zawiadomił słowacką instytucję, która w terminie 2 miesięcy nie wniosła zastrzeżeń. Organ rentowy wskazał, że istotą sporu, wbrew temu co przyjął Sąd Apelacyjny, było ustalenie ustawodawstwa właściwego ostatecznie, a do tego niezbędna jest ocena czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w Słowacji miała charakter marginalny w stosunku do prowadzonej na terenie Polski działalności gospodarczej.

Organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o oddalenie zażalenia jako oczywiście bezzasadnego oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania zażaleniowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że zażalenie zostało wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., który przewiduje zażalenie do Sądu Najwyższego także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto, w judykaturze przesądzono, że wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, z przekazaniem sprawy do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, jest również zaskarżalny zażaleniem przewidzianym w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., a art. 477^{14a} k.p.c. nie ma samodzielnego bytu i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia

warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienia SN: z 17 października 2011 r., I UZ 33/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 274; z 30 października 2012 r., II UZ 50/12, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 289; z 19 listopada 2013 r., I UZ 40/13, LEX nr 1555391; z 27 listopada 2014 r., III UZ 12/14, LEX nr 1628950). Zgodnie z kolei z treścią art. 386 § 4 k.p.c. sąd drugiej instancji, poza wypadkami z § 2 i 3, może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Uwzględniając powyższe, Sąd Najwyższy w postępowaniu zażaleniowym wywołanym zażaleniem wniesionym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie ocenia okoliczności faktycznych sprawy według prawa materialnego, lecz bada prawidłowość zastosowania art. 386 § 4 k.p.c., a więc tylko to, czy w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie rozpoznano istoty sprawy albo czy wydanie przez sąd odwoławczy wyroku kończącego spór wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Należy jednocześnie zauważyć, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nierozpoznanie istoty sprawy polega na nierozpoznaniu przez sąd pierwszej instancji sprawy w zakresie objętym decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok SN z 11 lipca 2007 r., III UK 20/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 264).

Mając na względzie przedmiot i treść zaskarżonej decyzji, ocena zasadności zarzutów skarżącego wymaga także uwzględnienia regulacji unijnych w zakresie procedury współpracy pomiędzy właściwymi instytucjami ubezpieczeń społecznych, której celem jest ustalenie jednego właściwego ustawodawstwa z zakresu ubezpieczeń społecznych dla osoby wykonującej pracę najemną i pracę na własny rachunek w dwóch państwach członkowskich – to jest art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Tekst mający znaczenie dla EOG i dla Szwajcarii) – Dz.Urz. UE L 284 z 2009 r., s. 1, ze zm. – dalej *rozporządzenie 987/2009*, którego celem jest określenie sposobu zastosowania

m.in. reguły kolizyjnej określonej w art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r., w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii) – Dz.Urz. UE L 166 z 2004 r., s. 1 – Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 5., s. 72, ze zm. – dalej *rozporządzenie 883/2004*, oraz art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009. Z powołanych regulacji prawnych wynika, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną (art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004), z zastrzeżeniem wynikającym z art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009, a mianowicie, że praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowania ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia 883/2004. W uzasadnieniu wniosku o zmianę rozporządzeń 883/2004 oraz 987/2009 (COM/2010/0794) w zakresie zmiany art. 14 ust. 5 rozporządzenia 987/2009 poprzez wprowadzenie rozwiązania przewidzianego obecnie w art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009, wskazano, że praca o dodatkowym i marginalnym charakterze, która pod względem czasu i osiąganego zysku jest nieznaczna, nie powinna być uwzględniana przy określeniu mającego zastosowanie ustawodawstwa na podstawie tytułu II rozporządzenia 883/2004; praca ta ma być nadal uwzględniana przy stosowaniu ustawodawstwa krajowego w zakresie zabezpieczenia społecznego. Ponadto wyjaśniono, że celem tej zmiany jest uproszczenie istniejących przepisów oraz uniknięcie możliwości niewłaściwego wykorzystania przepisów rozporządzenia 883/2004 odnoszących się do mającego zastosowanie ustawodawstwa. Zgodnie natomiast z art. 16 rozporządzenia 987/2009, procedura stosowania m.in. art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004 zakłada, że osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję właściwą wyznaczoną przez władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (art. 16 ust. 1), z uwzględnieniem art. 16 ust. 6. Następnie, wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia 987/2009; takie wstępne określenie

mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy; instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (art. 16 ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji właściwych zainteresowanych państw członkowskich, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie art. 16. ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji poinformuje instytucję właściwą państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (art. 16 ust. 3). Wspominany wyżej art. 16 ust. 4 rozporządzenia 987/2009 dotyczy przypadku, gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz. W takiej sytuacji ustawodawstwo mające zastosowanie jest określone na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia 883/2004 oraz odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia 987/2009. W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia 987/2009. Procedurę kończy poinformowanie zainteresowanego przez instytucję właściwą państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, o ustaleniu ustawodawstwa właściwego (art. 16 ust. 5).

W tym miejscu koniecznym jest również przywołanie orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego zakresu kompetencji instytucji właściwej miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa w procedurze określonej w art. 16 rozporządzenia 987/2009. W orzecznictwie tym przyjęto, że instytucja właściwa miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie ma uprawnienia do oceny ważności stosunku prawnego stanowiącego tytuł

ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim (wyrok SN z 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 47). Niemniej, jak słusznie stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 września 2016 r., I UZ 13/16, LEX nr 2139243, instytucja ta ma kompetencję do weryfikacji marginalnego charakteru pracy najemnej w rozumieniu art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009 w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela stanowisko organu rentowego przedstawione w zażaleniu, a mianowicie, że organ rentowy był władny dokonać oceny marginalnego charakteru pracy ubezpieczonego, a ocena taka była niezbędna dla zastosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004 oraz art. 16 rozporządzenia 987/2009. Odpowiednio kompetencję taka miał sąd weryfikujący prawidłowość zaskarżonej decyzji w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa dla osoby, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich. Ocena taka wynika z faktu wprowadzenia na poziomie regulacji unijnych warunku marginalności pracy (art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009), od którego uzależniono zastosowanie art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004, i który to warunek powinien być uwzględniony przez wyznaczoną instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania wnioskodawcy przy ustaleniu ustawodawstwa mające zastosowanie do wnioskodawcy (art. 14 ust. 5b stosowany w zw. z art. 16 ust. 2 albo art. 16 ust. 4 rozporządzenia 987/2009).

Sąd Okręgowy w tej sprawie ustalił, na podstawie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę, że praca wykonywana w Słowacji miała charakter marginalny ze względu na uzgodniony wymiar czasu oraz wysokość wynagrodzenia, a także ze względu na zakres czynności objętych zobowiązaniem pracownika. Co z kolei skutkowało, zgodnie z art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009 nieuwzględnieniem tej pracy dla celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa i tymczasowego ustalenia, że ustawodawstwem właściwym wnioskodawcy począwszy od 1 października 2013 r. jest ustawodawstwo polskie. Sąd Okręgowy ustalił również, że o tym ustaleniu tymczasowym organ rentowy poinformował słowacką instytucję, która w terminie 2 miesięcy nie wniosła zastrzeżeń co do określenia ustawodawstwa właściwego. Sąd

Apelacyjny z kolei ocenił, że organ rentowy, odpowiednio Sąd Okręgowy, nie był władny dokonać jakiejkolwiek oceny umowy o pracę łączącej apelującego ze słowackim przedsiębiorcą, w szczególności badania marginalnego charakteru przedmiotowej umowy.

Mając na względzie treść przywołanych wyżej przepisów, ich cel oraz wykładnię przyjętą w judykaturze Sądu Najwyższego, a także ustalenia faktyczne dokonane w tej sprawie, w ocenie Sądu Najwyższego orzekającego w obecnym składzie nie wystąpiła podstawa dla uchylenia wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Sąd Okręgowy rozpoznał bowiem istotę sprawy, a merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy przez Sąd Apelacyjny nie wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nie wystąpiła również nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego wydano na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

r.g.